

منتظر شگفتی سازی فیلم اولی‌ها

این ستون در طول برپایی جشنواره فیلم فجر، هر روز برقرار خواهد بود. سعی خواهم کرد که نگاهی به فیلم‌های اکران هر روز پردیس ملت (سالن‌های مخصوص اهالی رسانه) داشته باشم. قالب نوشته این ستون،

محمدتقی فهیم
منتقد سینما

نقد‌های دویست کلمه‌ای بر فیلم‌ها خواهد بود. به عبارتی نقدها به منظور ایجاد چشم‌اندازی جهت انتخاب مخاطب است. در تمام دنیا نیز نوشته‌های یک تا چند پاراگرافی هنگام نمایش جشنواره‌ای (وقیل از اکران عمومی) میان منتقدان مرسوم است، بنابراین اینجا هم همین رویه در پیش گرفته خواهد شد، یعنی بدون پرداختن به قصه و حاشیه‌های فیلم یک‌راست سراغ بطن فیلم می‌روم و ممکن است درباره یک فیلم کمتر یا بیشتر از بقیه بنویسم، یا چه‌بسا که فیلم درخور توجه باشد و همه ستون را به یک فیلم اختصاص دهم.

همچنان‌که در جریانید، جشنواره امسال از جهات مختلفی متمایز و متفاوت از سال‌های قبل است. کیفیت این تفاوت را بعد از خاتمه آن باید ارزیابی کرد، ولی این حکم را اکنون هم می‌توان صادر کرد که جشنواره فیلم فجر در تاریخ برگزاری‌اش اساساً از سبک و سیاقی یکدست در شیوه اجرایی پیروی نکرده است و هرسال بنابه وزن، اعتبار و تخصص مدیریت آن، دستخوش تغییر و تحولاتی می‌شده است که همین موضوع باعث این بوده تا از تاثیرگذاری لازم محروم باشد.

حتی در زمینه ویتترین آن هم افت‌وخیزهایی داشته است، بنابراین در مجموع آنچه تاکنون از جشنواره کنونی تا آستانه کلید خوردن، شاهد بوده‌ایم، به جز مواردی که عامل آن حاشیه‌های سیاسی و موضوع تحریم و... بوده است بقیه سازوکار آن چیزی مانند

اکثریت دوره‌های عمر این جشنواره جلو آمده است. برخی جزئیات مستور و مسأله ساز،

شاید به اولین دوره تجربه مدیریت فعلی ربط داشته باشد، به‌خصوص در حوزه رسانه و موضع‌گیری و

توان تحلیلی و توصیفی این مدیریت در شرایط بحرانی و پی‌وت‌تر در ارتباط و تعامل با سینماگران که تیم اجرایی می‌توانست وضعیت کارآمدتری

داشته باشد اما در کلیت قضیه این دوره

هم مانند اکثریت قریب به‌اتفاق دوره‌های پیشین واجد ضعف و قوت‌هایی بوده است. مثلاً دوره‌های زیادی شاهد بودیم که فیلمسازان مشهور آثارشان کمتر انتظارها را برآورده کردند اما به جایش، جوانان و تازه‌رسیده‌ها جریان مافات

کرده و شگفتی‌ساز ظاهر شدند. چیزی که این دوره هم، باید انتظار از همین سمت را کشید. برخی نام‌ها با موضوعات دستمایه آثارشان مانند محمدحسین لطیفی (غریب)،

باشه‌آهنگر (سینما متروپل)، کیومرث پوراحمد (پرورده باز است)، زرگرنژاد (شماره ده)، مهرداد خوشبخت (بیاورده)

و... صدالبته جزو آنهایی محسوب می‌شوند که بالاخره

امتحان پس داده‌اند، لذا طبیعی است که مخاطبان سنتی و طرفداران دیدن آثارشان منتظرند تا ببینند، حالا چه‌کاره ظاهر خواهند شد، گرچه به برخی قدیمی‌ها نباید دل بست! درحالی که فیلم‌اولی‌ها و جوان‌ترها کنجکاوای برانگیزانند و

باید دل به دل آنها داد.

مثلاً فیلم‌هایی از قبیل بچه زرنگ (انیمیشن)، اتاقک گلی،

جنگل برتقال، چراگریه نمی‌کنی، سرهنگ ثریا، کت چرمی،

یادگار جنوب و... را باید زیر نظر گرفت تا ببینیم برای آینده

سینمای ایران کدام‌یک در خاطره‌ها خواهند ماند تا هنر

هفتم در این دیار را یک قدم جلو ببرند. برگردیم به مطلع این

مطلب. برای دانستن بیشتر موفق‌ها در این ماراثن و ارزیابی

و ارزش‌گذاری آثار حاضر در جشنواره طی «روز آینده با این ستون همراه باشید.

بهرروز افخمی، تهیه‌کننده فیلم «استاد»

فیلمسازان جوان نقشه تحریم را نقش بر آب کردند

بهرروز افخمی، از زمره کارگردانان و فیلمنامه‌نویسانی است که امسال به غیر از اجرای برنامه «هفت» با تهیه‌کنندگی فیلم «استاد» در جشنواره فیلم فجر، اولین تجربه تهیه‌کنندگی فیلمی غیر از فیلم خودش را به عهده گرفته است. او با وجود این‌که سال‌ها کارگردانی فیلم‌های مختلفی مانند «آذر، شهدخت، پرویز و دیگران»، «روپاه»، «فرزند صبح» و... را انجام داده، این بار ترجیح داده است که حمایت از سید عماد حسینی را به عنوان یکی از فیلمسازان جوان به عهده گرفته و ریسکش را هم به‌جان بخرد. افخمی درباره تحریم جشنواره فجر نیز معتقد است که این رویداد هنری بارها تحریم شده و همیشه هم از جانب فیلمسازان جوان و کسانی که فیلم اول‌شان را ساخته بودند، نقشه‌ها نقش بر آب شده است. بر همین اساس، حضور افخمی در جشنواره با فیلم استاد در مقام تهیه‌کننده، بهانه‌ای برای گفت‌وگو با او می‌شود که از نظر می‌گذرانید.

نسرین بختیاری
گروه فرهنگ و هنر

چه دغدغه‌هایی موجب شد به این نتیجه برسید که دوست دارید تهیه‌کنندگی فیلم «استاد» را به عهده بگیرید؟

این اولین تجربه تهیه‌کنندگی من است. این‌که فیلم‌هایی که می‌خواهم بسازم، خود نمی‌توانم بسازم و به این معنی است که فرصت کمی دارم و در سن بازنشستگی هستم. بنابراین، تصمیم گرفتم تهیه‌کنندگی فیلم‌هایی را که دوست داشتم بسازم و دیگران برای ساختن آن آماده‌اند به عهده بگیرم.

استاد، چه تازگی‌هایی برای شما داشت که راغب به سرمایه‌گذاری در این فیلم و همکاری با سید عماد حسینی شدید؟

من سید عماد حسینی را از زمان مؤسسه فردای دیگر که در آن محمدحسین مهدویان و بعضی دیگر از بچه‌های روایت فتح بودند، می‌شناسم. اصلاً این مؤسسه به کمک بعضی جوانانی که الان چندان جوان هم نیستند، بعد از خروج‌شان از مؤسسه روایت فتح تشکیل شد. درواقع عماد یکی از بچه‌های آن مجموعه بود و وقتی دیدم در حال فیلمسازی است، فکر کردم هر کمکی از دستم برمی‌آید، پرایش انجام دهم.

شما با این فیلم نشان دادید که از کارگردانان و استعدادهای جوان حمایت می‌کنید، چطور به این نتیجه می‌رسید که باید از این جوانان حمایت کنید و ریسک این حمایت را به حداقل برسانید؟

معمولاً پرس و جو می‌کنیم، چون بعضی‌ها را از قدیم می‌شناسم و از آن گذشته فکر می‌کنم بعضی بچه‌ها مانند عماد حسینی ساختن فیلم‌شان عقب افتاده و باید زودتر از اینها فیلم اول‌شان را می‌ساختند. بعضی هم ممکن است خودشان پیش‌قدم شوند، فیلمنامه بدهند یا فیلم‌های قبلی‌شان را بررسی کنیم و اگر به‌نظرم برسد که می‌توانم از پس کار بریایم، سعی می‌کنم هر کمکی می‌توانم انجام دهم و ریسک آن را بپذیرم، چون مدعی هستم که این کار را بلدم و شاید بعد از ۶۰ تا ۷۰ سال سن، تشخیص این‌که کسی فیلمساز خوبی است یا نه، باید از من برپایید.

چون خود شما کارگردان حرفه‌ای و شناخته‌شده‌ای هستید، آیا سلیقه شما در تعیین خط‌مشی برای کارگردانان جوان نقشی بازی می‌کند یا این‌که اجازه می‌دهید مستقل حرکت کند؟

نه، معمولاً دخالت نمی‌کنم، چون وقتی کارگردان انتخاب می‌کند، باقی کارها نیز به‌عهده اوست و ترجیح می‌دهم نتیجه کار و فضای ذهنی آن کارگردان را ببینم. سعی می‌کنم به فیلمبرداری سر نزنم تا بعد از دیدن فیلم در بخش مونتاژ، فیلم برایم تازگی داشته باشد و حوصله‌ام سر نرود. غیر از فیلم‌هایی که خودم تهیه‌کنندگی آن‌را به‌عهده گرفتم، اولین بار است که در حال تهیه فیلم با کارگردانی غیر از خودم هستم. در زمان خیلی قدیم در دوران «مهتاب فیلم»، فیلم «دزد عروسک‌ها» به کارگردانی محمدرضا هنرمند و دو سه فیلم دیگر را با وجود این‌که کارگردانی نمی‌کردم، تهیه‌کنندگی‌شان را به عهده داشتم اما آنجا یک شرکت بود که چهار نفر در آن بودند و تهیه‌کننده اصلی من نبودم؛ این اولین فیلمی است که من در مقام تهیه‌کننده منفرد آن را تهیه می‌کنم و دیگر از شریک خبری نیست. برای خودم هم جالب است که بدانم نتیجه آن چه می‌شود.

چه چالش‌ها و سختی‌هایی برای تهیه این فیلم داشتید؟ سختی خاصی نداشت و خیلی آسان‌تر از چیزی که تصور می‌کردم به پایان رسید، فیلمبرداری کار در ۲۵ روز به اتمام رسید و البته فیلم جمع و جور و تک‌لوکیشن است که حوالی امامزاده یحیی فیلمبرداری شده است.

فکر می‌کنید که استاد چقدر شانس دریافت جایزه دارد؟ نمی‌دانم، من اصلاً برای جایزه جشنواره نه اهمیت قائلم و نه می‌توانم پیش‌بینی خاصی کنم اما اگر فیلم برای بعضی از رشته‌ها کاندیدا شود، فکر می‌کنم ارزش دارد؛ چون مشخص می‌شود که کار دیده‌شده است و امتیازی است که فیلمساز می‌تواند به خود بپازد که این جنبه‌ها و رشته‌ها دیده‌شده و به وسیله داوران تحویل گرفته شده است. به دلیل این‌که خودم عضو هیأت داوران بودم، نمی‌توانم پیش‌بینی کنم چه کسی برنده خواهد شد، چون گاهی نتایج با یک‌رای تغییر می‌کند و به نظر می‌آید که جایزه به شکل تصادفی به سمت یکی از کاندیداها گرایش پیدا می‌کند. بنابراین، خیلی برای جایزه گرفتن یا نگرفتن اهمیت قائل نیستم. فکر می‌کنم خود فیلمسازان نیز نباید اهمیت قائل شوند اما از این‌که برای بعضی از رشته‌ها کاندیداها باید خوشحال شوند. من هم وقتی فیلم برای چند رشته کاندیدا می‌شد، خوشحال می‌شدم.

با توجه به این‌که فیلم‌های جشنواره در اولویت اکران هستند، چقدر فکر می‌کنید فیلم خودتان گیشه داشته یا برای مخاطب جذابیت داشته باشد؟

فیلم «استاد» به گونه‌ای نیست که بتوانیم پیش‌بینی کنیم در این شرایط به چه شکلی نمایش داده خواهد شد، چندان روی این موضوع حسابی باز نکردم و پیش‌بینی خاصی ندارم.

سال‌های زیادی است که جشنواره فیلم فجر برگزار می‌شود و بعضی معتقدند در بحران‌های مهم، سینما و تأثیر آن را تعطیل یا تحریم کنند، نظر شما در این رابطه چیست؟ من قبلاً هم گفتم جشنواره فجر، بارها به شکل رسمی و نیمه‌رسمی تحریم شده و همیشه هم از جانب فیلمسازان جوان و کسانی که فیلم اول‌شان را ساخته بودند، نقشه‌ها نقش بر آب شده است؛ یعنی فیلمسازان جوان همیشه می‌توانند ما را حیرت‌زده کنند و کسانی که پیر شدند و باید بازنشسته شوند که الان دارند روغن ریخته را نذر امامزاده می‌کنند را ناامید کنند.

آیا سال دیگر با «صبح اعدام» در جشنواره چهل و دوم حضور دارید؟ ان شاء... بستگی به این دارد که تدوین و مراحل پس از تولید چقدر طول بکشد. با توجه به تجربه شخصی که معمولاً تدوین فیلم‌هایم خیلی و حدود چندماه طول می‌کشد، ممکن است فیلم را برای جشنواره سال آینده نگه داریم و زودتر از جشنواره اکران نکنیم.